

MALMÖ HÖGSKOLA

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 15 november 2006

Läs mer om idrottspsykologi på idrottsforum.org

Utskriftsvänlig pdf-fil

”Talangutveckling är lättare i Argentina och andra fattigare länder, där barnen antingen blir gatubarn eller fotbollsstjärnor.” Detta citat, fritt efter danska elitfotbollstränare, använder Anders Halling för att illustrera de attityder till spelarutveckling som finns, åtminstone i Danmark, attityder som knappast kan överleva läsningen av idrottspsykologen Johan Fallbys *Spelarutveckling: Ett helhetsperspektiv*. Halling är inte odelat positiv till boken, men framhåller först och främst dess fördelar, det nyanserade helhetsperspektivet på spelar- och talangutveckling, kopplingen mellan idrottspsykologisk teori och praxis.

Boken borde med fördel läsas av alla som på något sätt har med fotboll och spelarutveckling av 13- till 20-åringar att göra, och den är sannolikt lika relevant för andra idrottsliga grenar. A andra sidan så är texten dessvärre ganska svårtillgängligt akademisk, och Fallby lutar sig – av naturliga skäl – tungt mot den amerikanska idrottspsykologiska forskningen, vars resultat och insikter inte helt lätt låter sig överflyttas till en europeisk eller skandinavisk kontext.

Idrottspsykolog om spelarutveckling

Anders Halling

Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet, Odense

*Johan Fallby***Spelarutveckling: Ett helhetsperspektiv**

302 sidor, hft., ill.

Solna: Svenska FotbollFörlaget 2006

ISBN 91-88474-54-2

Bogens titel er meget rammende og udtrykker det centrale: udvikling af elitefodboldspillere handler om det hele menneske – ikke blot om at kunne sparke rigtigt til en bold, men også om familien, skolen, foreningen, kammeraterne... John Fallby er selv opmærksom på det paradoks, at de såkaldte talenter som regel udvælges på baggrund af nogle relativt snævre kompetencer, men at det afgørende for deres udvikling til elitespillere ligger i den meget komplekse helhed, som et menneskes virkelighed består af.

Helhedsperspektivet og den komplekse virkelighed danner udgangspunktet for bogen. Det er et helt rigtigt og meget interessant udgangspunkt som i høj grad er relevant netop i forhold til fodboldkulturen[1], der som oftest kun ”ser” fodboldspilleren i mennesket og har en forenklet virkelighedsopfattelse. Så bogen er et kærkomment bidrag til udvikling af viden om spillerudvikling og ikke mindst til debatten om dette.

Det er et centralt tema i bogen at fastslå, at idrætspsykologisk viden kan bidrage til spillerudvikling i praksis med klare anvisninger og vejledning i forhold til, hvad der virker og er vigtigt i praksis. Dette gøres uden at forfalde til de lette og forsimplede løsninger. Ligeledes fremstilles det som afgørende vigtigt, at spilleren indgår i et netværk af trænere, forening, forbund, familie, skole og kammerater for at kunne udvikle sit talent for fodbold optimalt. Endelig fremhæves refleksionsprocesser samt den praktiske anvendelse af viden som et tredje centralt tema i spillerudvikling.

John Fallby har en meget relevant baggrund for sit arbejde med bogen som forsker i idrætspsykologi på GIH og som en del af eliteidrætsmiljøet i fodbold og tidligere i bordtennis. Det er tydeligt i bogen, at John Fallby har en meget omfattende viden om både idrætspsykologi, en stor kærlighed til det aktive eliteidrætsmiljø og til foreningslivet generelt. Det er af bogens klare fortrin, at den forsøger og også har held med at knytte forbindelse mellem det idrætspsykologiske forskningsfelt og den praksis, der foregår i det daglige foreningsarbejde på det enkelte hold og med den enkelte spiller. Den slags bøger er en mangelvare!

Bogens målgruppe er alle personer og organisationer som arbejder med spillerudvikling eller som arbejder i præstationsmiljøer med henblik på at udvikle individer i en eller anden retning. Bogen har fodbold og spillerudvikling af 13-20 årige unge som case, men kan sagtens anvendes indenfor andre idrætsdiscipliner. Trænere og ledere (? og også forældre til talentfulde idrætsbørn) i eliteidrætsmiljøer bør kende til bogen og både blive inspireret og oplyst af bogens indsigtsfulde beskrivelser og anvende disse i deres arbejde. Bogen kan endvidere anvendes i uddrag til undervisning i idrætspsykologi ved videregående uddannelser.

Spelarutveckling indeholder 9 kapitler, der kan læses samlet eller hver for sig. Bogen kan således både anvendes til at skabe helhed og overblik over den komplekse spillerudvikling og mere tematisk til inspiration på udvalgte områder. Hvert kapitel indledes med en introduktion til de centrale dele af kapitlet, hvilket fungerer som en god læsevejledning.

Kapitel 1 og 2 "kridter banen op" ved at præcisere bogens synssæt og opfattelse af hvordan man kan bruge idrætspsykologisk viden og forskning i praksis. I kapitel 2 præciseres det vanskelige dagligdags begreb "talent" til anvendelse i bogen og i den videre forskning. Således slås det fast at den deterministiske opfattelse af talent, der er meget udbredt i praksismiljøerne skal erstattes af en dynamisk definition, hvor der fokuseres mere på det miljø, som talentet indgår i.

Kapitel 3 og 4 har fokus på spilleren. I kapitel 3 behandles karriererovergangen – altså det felt, hvor en lovende spiller skal hjælpes til en elitekarriere. Ved at betragte dette tidspunkt i spillerens udvikling som en "karriererovergang" på linie med mere traditionelle former for "overgang (eksempelvis ved karriererafslutning) inddrager Fallby teoretisk bidrag fra transitionsmodeller. Hermed fremhæver bogen den vigtige indledende fase i spillerudviklingen, som ofte tilegnes for lidt opmærksomhed i praksis. I kapitel 4 sættes spillerens mentale ressourcer i centrum gennem behandling af begreber som identitet, vinder mentalitet, selvværd/selvopfattelse samt evne til stresshåndtering. Der tilegnes megen plads til præcisering og afklaring af begreber og deres anvendelse, hvilket er på sin plads, idet mange psykologiske begreber ofte anvendes meget forenklet og indforstået i fodboldmiljøet. Som noget centralt fremhæves det vigtige i at spillerudviklingen foregår i et bredt og målrettet læringsmiljø, hvilket stiller en lang række krav og udfordringer til trænere, ledere og foreninger.

I kapitel 5 sættes fokus på trænerens lederskab, motivationsmiljøet og kommunikationen. Det understreges, at trænerens væsentligste opgave er, at skabe frugtbare læringsmiljøer, hvor spillerne kan tilegne sig viden og over tid udvikle sig til selv at styre udviklingen af karrieren på egen hånd. Det er i sandhed en væsentlig vision, Fallby her opstiller. Måske endda en provokation i forhold til virkeligheden i fodboldmiljøet, som det former sig i dag. Fallby har fat i noget centralt og vigtigt her, men i dette tilfælde er der (desværre) langt fra teori til praksis. Det er ofte ikke selvstændighed, der er det vigtigste mål for spillerudviklingen i fodboldmiljøet, men den mere ensidige udvikling af spillere, som kan indordne sig og hurtigt blive A-holdsspillere i klubben eller på landsholdet. Fremstillingen i kapitel 5 bygger i udtalt grad på Nord amerikanske undersøgelser og referencer, hvilket i et vist omfang er problematisk, idet de ikke umiddelbart kan transformeres til en europæisk eller skandinavisk kontekst.

Kapitel 6 og 7 har fokus på miljøet og helheden i spillerudviklingen. Med hensyn til miljøet fremhæves især sammenhængen mellem spilleren og de mange forskellige parter, som påvirker og har interesse i udviklingen. Fallby understreger, at samarbejdet med skolen vil blive af endnu større betydning i de kommende år, hvilket man kan håbe på bliver tilfældet, men bogen kommer ikke med konkrete anvisninger - udover et nært samarbejde - på hvordan dette kan etableres og udvikles. Kapitel 7 indeholder en række forslag og modeller til hvordan spillerudvikling konkret kan forbedres. Fallby noterer, at modellerne kan anvendes som grundlag for diskussioner i foreningen og som oplæg til samarbejde, hvilket de absolut kan. Dog er de mest komplekse modeller ganske

vanskelige at anvende umiddelbart.

I Kapitel 8 omtales forskellige spillerudviklingsprogrammer og gives anvisning på hvordan idrætspsykologiske rådgivere kan bidrage til at højne kvaliteten.

I kapitel 9 afsluttes bogen med en meget levende fortælling om Patrik "Bjärred" Anderssons fodboldkarriere fra start til slut. Fortællingen giver en meget illustrativt billede af hvordan spilleren har gennemløbet de forskellige faser i spillerudviklingen – "kontakt, initiering, etablering, perfektion, mästare og avslut".

Igennem hele bogen er Fallby opmærksom på det vigtige i formidling af idrætspsykologisk viden og forskning til praksismiljøet. Bogen giver flere gode eksempler, men fremstår i sin helhed som lidt vanskelig tilgængelig. I særdeleshed vil bogen kunne virke overvældende på dele af fodboldmiljøet, som ikke er vant til at beskæftige sig professionelt med idrætspsykologi. Fallby skriver herom på side 187:

Teorier och modeller som presenteras i boken är baserat på vetenskap. Ibland kan diskussioner utifrån teorier vara allt för långt från den verklighet läsaren befinner sig i. Det kan då vara bra att ha i minnet att syftet med detta angreppssätt är att beskriva en komplex verklighet på ett så enkelt sätt som möjligt. Förenkling ska sedan leda till praktiska råd och arbetssätt i olika miljöer.

Men kan håbe på og ønske, at Fallby får ret i dette. Bogen er i hvert fald et fint bidrag til at udvikle og nuancere synet på talentudvikling. Ikke mindst i fodboldmiljøet kunne det være på sin plads, at bogen blev læst, så vi fremover kan undgå at høre de lette forklaringer om at talentudviklingen i Danmark har vanskelige vilkår på grund af vort rige velfærdssamfund: "Talentudvikling er lettere i Argentina og andre fattigere lande, hvor børnene enten kan blive gadebørn eller fodboldstjerner"! (Frit citeret fra udtalelser af danske elitefodboldtrænere).

Som nævnt tidligere bygger bogen i udtalt grad på Nord amerikanske undersøgelser og referencer, hvilket er naturligt, idet langt størsteparten af den idrætspsykologiske forskning og de fleste undersøgelser indenfor feltet foretages i USA og Canada. Der er imidlertid nogle væsentlige kontekstuelle forskelle mellem de to verdensdele og dermed de forhold eliteidrætten og udøverne fungerer i. Endvidere er der ofte tale om forskningsmetoder, som i et vist omfang netop ser bort fra den komplekse virkelighed, som Fallby ønsker at implementere resultaterne i. Dette er bogens svaghed, men også et bevis på, at den idrætspsykologiske forskning på vore breddegrader bør intensiveres i de kommende år, så vi får mere viden om de aktuelle skandinaviske forhold og bedre grundlag for at iværksætte relevante initiativer til forbedring af bl.a. spillerudvikling.

[1] Når jeg refererer til fodboldkulturen/fodboldmiljøet er det primært den danske fodboldkultur jeg har i tankerne. Hvorvidt den er identisk med den svenske er jeg ikke i stand til at afgøre!

© **Anders Halling 2006**

 Köp boken från [Adlibris.se](https://adlibris.se)

 Kjøp boken fra [Adlibris.se](https://adlibris.se)

 Køb bogen fra [Adlibris.se](https://adlibris.se)